

# **Procedura postępowania z dzieckiem przejawiającym zachowania trudne, agresywne**

## **PODSTAWA PRAWNA**

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo Oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082).
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r., poz. 1604).
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1591).
4. Standardy ochrony małoletnich.
5. Regulamin BHP w Zespole Przedszkoli Miejskich.

## **I. CELE PROCEDURY**

- usprawnienie i zwiększenie skuteczności oddziaływań wychowawczych przedszkola w sytuacjach trudnych;
- zapobieganie powtarzaniu się zachowań niepożądanych;
- ustalenie zasad reagowania na zachowania niepożądane;
- wypracowanie metod współpracy ze środowiskiem rodzinnym dziecka przejawiającego trudne/ agresywne zachowania;
- wypracowanie metod współpracy, metod działania w obliczu sytuacji trudnych dla wszystkich pracowników Zespołu Przedszkoli.

## **II. DEFINICJE**

**Zachowania trudne** to zachowania, które swoim natężeniem, częstotliwością występowania lub czasem trwania zagrażają bezpieczeństwu osób w otoczeniu lub osoby je przejawiające. Do tej grupy zachowań zalicza się również takie, które uniemożliwiają nabywanie nowej wiedzy i umiejętności, zaspokajanie potrzeb życiowych, codzienne funkcjonowanie oraz dostęp do miejsc użyteczności publicznej. (Emerson 1995)

W zakres tych zachowań wchodzi zachowania agresywne (fizyczne, werbalne) ukierunkowane na inne osoby i autoagresywne, autostymulacja i zachowania stereotypowe oraz tak zwane zachowania uciążliwe (napady złości manifestujące się krzykiem, piskiem, wyzwiskami, niszczeniem przedmiotów) i inne zachowania niepożądane np. ucieczki, krzyki, brak podporządkowania się, nadruchość. Zachowania te mają zazwyczaj powtarzalny wzorec.

**Agresja** to każde zamierzone działanie w formie otwartej lub symbolicznej, mające na celu wyrządzenie komuś lub czemuś szkody, straty lub bólu. (Ranschburg 1985, s. 77)

### **FORMY DZIECIĘCEJ AGRESJI**

- **Agresja werbalna** – polega na konfrontacji słownej związanej z wyzwiskami, a także z obwinianiem, skarżeniem, lamentowaniem. Są to także: kłótnie, obraźliwe słowa, prowokowanie.
- **Agresja fizyczna** – polega na ataku fizycznym bądź obronie. Jej przyczyną często bywa konflikt o zabawkę lub pomysł na zabawę. Przejawia się zarówno biciem, kopaniem, szczypaniem, gryzieniem jak i wyrywaniem sobie zabawki, popychaniem, rzucaniem i niszczeniem przedmiotów.
- **Agresja pośrednia (cicha)** – występuje, gdy dziecko wyłącza się z komunikacji, świadomie ignoruje i wyraża przesadnie brak zainteresowania innymi dziećmi. Sygnalizuje antypatię i broni się przed kontaktem społecznym, przygotowuje w tajemnicy przykry dowcip.
- **Agresja relacji** – może prowadzić do wykluczenia z grupy pewnych osób, przedstawienia siebie w lepszym świetle oraz narzucania komuś swojej woli.

### **Zachowania trudne dziecka to także:**

- opór wobec rodzica/ nauczyciela;
- brak podporządkowania się obowiązującym zasadom;
- niszczenie przedmiotów własnych i cudzych;
- przesadne żądanie zainteresowania oraz uwagi ze strony innych;
- przeszkadzanie innym dzieciom;
- wybuchowość;
- nadmierna ruchliwość;
- żądanie natychmiastowego zaspokojenia potrzeb;
- krzyki;
- groźby wobec innych dzieci.

### **III. POSTĘPOWANIE W SYTUACJI WYSTĄPIENIA ZACHOWANIA TRUDNEGO/ AGRESYWNEGO U DZIECKA (ZASADY OGÓLNE)**

*Nauczyciele, specjaliści, pomoce nauczyciela oraz pozostali pracownicy administracji i obsługi Zespołu Przedszkoli zobowiązani są do przeciwstawiania się przejawom trudnych zachowań i agresji ze strony dzieci.*

Podjmując interwencję wobec trudnego/ agresywnego dziecka, należy dążyć do zapewnienia bezpieczeństwa i opieki wszystkim wychowankom, a także sobie. Nauczyciel w takiej sytuacji prosi o pomoc innego nauczyciela/ pomoc nauczyciela/ lub innego pracownika przedszkola i ustala, kto będzie sprawował opiekę nad grupą, a kto będzie sprawował nadzór nad dzieckiem wykazującym trudne/ agresywne zachowanie.

Reakcja wobec przejawów trudnych zachowań w tym agresji powinna być adekwatna do skali zagrożenia, jak również do okoliczności zdarzenia, wieku i stopnia rozwoju dziecka. Wobec trudnego/ agresywnego zachowania reakcja powinna być stanowcza, a przekaz słowny prosty i jasny.

### **IV. SCHEMAT POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM PRZEJAWIAJĄCYM ZACHOWANIA TRUDNE/ AGRESYWNE**

1. Podjęcie przez nauczyciela próby wyciszenia trudnego zachowania następuje poprzez rozmowę z dzieckiem, odwrócenia jego uwagi, zaproszenie do kąpki wyciszeń (gabinet psychologa/ logopedy), zaproponowanie innej aktywności.
2. Jeżeli jest taka możliwość, wychowawca przeprowadza rozmowę z dzieckiem przejawiającym zachowania trudne/ agresywne mającą na celu opisanie zdarzenia. Odwołuje się do kodeksu grupowego w celu ustalenia poprawnego zachowania i stara się ustalić powód wystąpienia takiego zachowania u dziecka.
3. Jeżeli dziecko nie reaguje na polecenia słowne, a jego zachowania zagrażają bezpieczeństwu jego/ innych dzieci/ nauczycieli lub istnieje realne zagrożenie niszczenia mienia przedszkola/ innego dziecka/ nauczyciela, nauczyciel ma możliwość przytrzymania dziecka, w celu wyciszenia zachowania i zapewnienia bezpieczeństwa otoczenia.

### **V. PROCEDURA POSTĘPOWANIA PO WYSTĄPIENIU TRUDNEGO/ AGRESYWNEGO ZACHOWANIA U DZIECKA**

1. Nauczyciel wychowawca zawiadamia o zdarzeniu dyrektora oraz rodziców dziecka.
2. Fakt trudnego/ agresywnego zachowania dziecka powinien być odnotowany w formie pisemnej (notatka służbowa i arkusz obserwacji) oraz zgłoszony bezpośrednio rodzicowi/ prawnemu opiekunowi odbierającemu w danym dniu dziecko z przedszkola. Osoba podejmująca interwencję, niebędąca wychowawcą grupy, do której uczęszcza wychowanek, informuje o zdarzeniu wychowawcę, sporządza notatkę ze zdarzenia, którą przekazuje do podpisu rodzicom.
3. Jeżeli wybuch agresji fizycznej, przejawy trudnych zachowań powodują utrzymujące się nasilone pobudzenie emocjonalne/ fizyczne oraz kiedy metody zastosowane w celu wyciszenia wychowanka okazały się nieskuteczne należy poinformować rodziców o zachowaniu dziecka i prosić o niezwłoczne zabranie dziecka z przedszkola.

4. Po trudnym/ agresywnym zachowaniu zagrażającym bezpieczeństwu i zdrowiu jego/ innych dzieci/ pracowników odbywa się spotkanie wychowawcy i specjalisty (psychologa i/ lub pedagoga specjalnego) z rodzicem/ opiekunem prawnym dziecka, na którym zostaje podpisany kontrakt, który jest rodzajem umowy między przedszkolem, a rodzicem, w którym zawarte są wskazania do realizacji dla rodzica/ opiekuna prawnego dziecka oraz opisane metody radzenia sobie z jego trudnymi/ agresywnymi zachowaniami. Rodzic/ opiekun prawny podpisuje zgodę na przytrzymywanie dziecka. Brak takiej zgody jest podstawą do wezwania Pogotowia Ratunkowego, w przypadku pojawienia się zachowań agresywnych u dziecka.
5. W przypadku wystąpienia powtarzających się trudnych zachowań i/ lub ataków agresji ze strony dziecka, nauczyciel wychowawca podejmuje współpracę z Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną i w porozumieniu z rodzicami kieruje dziecko na diagnozę psychologiczno-pedagogiczną (w sytuacji, gdy dziecko nie posiada orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego).
6. Jeżeli dziecko posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, rodzicowi zaleca się kontakt z psychiatrą/ neurologiem czy innym specjalistą opiekującym się dzieckiem i ustalenie powodu trudnego/ agresywnego zachowania oraz skutecznej metody wyciszenia dziecka.
7. W przypadku powtarzających się sytuacji, dyrektor przy udziale nauczycieli (wychowawcy i psychologa/ pedagoga specjalnego) przeprowadza rozmowę z rodzicami dziecka przejawiającego zachowania trudne/ agresywne, z przebiegu której spisana zostaje notatka służbowa.
8. Rodzic jest zobowiązany do wypełniania zaleceń wynikających z diagnozy poradni psychologiczno-pedagogicznej, konsultacji specjalistycznych, współpracy z przedszkolem oraz regularnego przyjmowania przez dziecko leków (np. uspokajających/ wyciszających), jeżeli takie zostały zalecone.
9. W przypadku braku efektów działań opisanych powyżej, przedszkole kieruje wniosek do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną oraz do Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliwicach.

## **VI. SPOSÓB REALIZACJI PROCEDURY**

1. Umieszczenie treści dokumentu na stronie internetowej przedszkola.
2. Zapoznanie nauczycieli, specjalistów, innych pracowników Zespołu Przedszkoli z treścią procedury.
3. Zapoznanie rodziców z obowiązującą procedurą.

## **VII. DOKUMENTACJA DO PROCEDURY – Załączniki nr 1-3.**

## **VIII. TRYB DOKONYWANIA ZMIAN W PROCEDURZE**

1. Wszelkich zmian w opracowanej procedurze może dokonywać z własnej inicjatywy lub na wniosek rady pedagogicznej dyrektor placówki.
2. Wnioskodawcą zmian może być również rada rodziców.
3. Proponowane zmiany nie mogą być niezgodne z prawem.